

KRAJOWY OŚRODEK
BADAŃ I DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

9757

1. Obiekt

1104/1

KOŚCIÓŁ pw. Św. JANA CHRZCICIELA

2. Czas powstania

1 poł. XII w.,
XIII w., XV w.

3. Miejscowość

PRANDOCIN

4. Adres

nr hipoteczny dz. ew. nr

5. Przynależność administracyjna

województwo: małopolskie

powiat: miechowski KRAKOWSKI

gmina : Słomniki

6. Poprzednie nazwy miejscowości

j.w.

7. Przynależność administracyjna
przed 01.01.1999

województwo krakowskie

8. Właściciel i jego adres

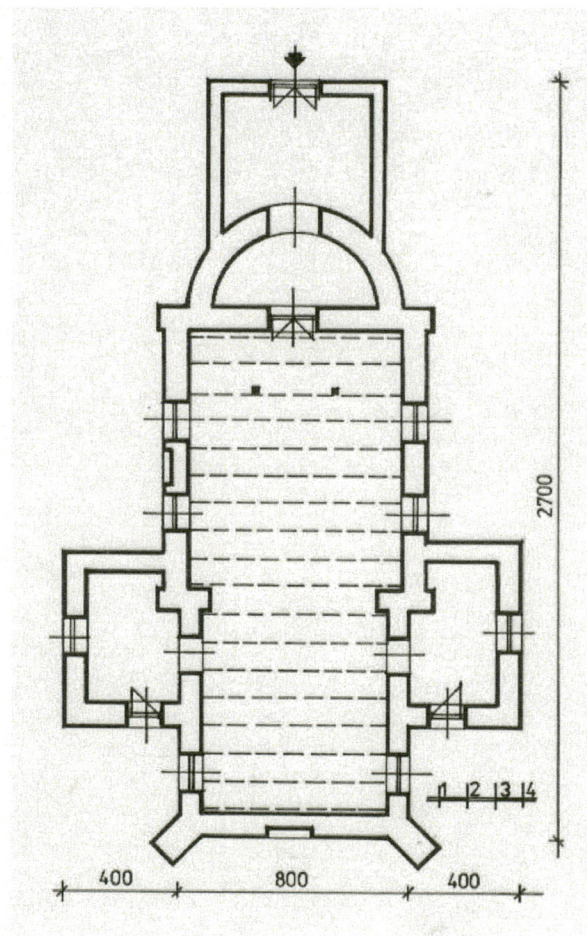
Parafia rzymskokatolicka
pw. Św. Jana Chrzciciela

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

A-284 decyzja z dnia 31.12.1960 r.



Wieś Prandocin po raz pierwszy wymieniana w źródłach historycznych z początkiem XII w. W jednym z dokumentów opactwa tynieckiego legata Idziego z 1124 r. figuruje jako własność komesa Prandoty z przydomkiem *Magnus*. Prandota był założycielem rodu Odrowążów. Budowa kościoła najprawdopodobniej związana jest z Cystersami. Wnuk Prandoty Wiśław zamierzał wybudować w Prandocinie klasztor. Z niewiadomych przyczyn cystersi zostali osadzeni w pobliskich Kacicach, a następnie przeniesieni do Mogiły. W 1226 r. Prandocin wymieniany jest już jako własność opactwa w Mogile. Z dokumentu z 1231 r. wynika, że sukcesorzy po Prandocie Paulus i Sando zrzekają się praw do majątku na rzecz klasztoru, natomiast przed cystersami w Prandocinie istniał gród kasztelański. Budowa kościoła i jego pierwotny charakter są różnie datowane przez historyków. Wg Łuszczkiewicza kościół wzniesiono z początkiem XII w. jako kościół grodowy o charakterze obronnym. Przeprowadzone w 1948 r. badania Jamroza doprowadziły do odsłonięcia apsydy wschodniej, natomiast badania Tomaszewskiego do odkrycia empory w masywie zachodnim. Wreszcie przeprowadzone w 1979 roku badania sondażowe wyłoniły dwa poziomy użytkowe i dwie odrębne technologie kamieniarskie, co pozwoliło ustalić, że. Cd
wkładka 1

Sytuacja: kościół wolnostojący, orientowany, usytuowany na niewielkim wzniesieniu, po wschodniej stronie drogi. Na osi wejścia głównego cmentarz parafialny. Najbliższe otoczenie kościoła ogrodzone. W narożniku pn.-zach. drewniana dzwonnica.

Konstrukcja i materiał: ściany nawy, apsyda i wieża murowane z kamiennych ciosów. Prezbiterium murowane z cegły, nie tynkowane. Układ cegieł w wątku polskim. Wnętrze nakryte stropami drewnianymi. Absyda sklepiona. Wieżba dachowa krokwiowo – płatwiowa o konstrukcji tradycyjnej. Dach korpusu głównego kryty dachówką, zwieńczenie wieży, sygnaturka i dobudówki kryte blachą ocynkowaną. Przybudówki tynkowane.

Rzut: na rzucie wydłużonego prostokąta, z węższym prezbiterium i dobudowanymi prostokątnymi kruchtami, jednonawowy, dwuchórowy, z prostokątną nawą i prosto zamkniętym prezbiterium. W masywie zachodnim wieloboczna wieża i półkolistą apsydą. Prezbiterium gotyckie XV w., W narożnikach i w elewacji południowej i północnej szkarpy. Od strony zach. dobudowana prostokątna kruchta. Od strony południowej i północnej nowa i stara zakrystia. Apsyda dwukondygnacyjna, sklepiona, otwarta do wnętrza arkadą, obecnie zamurowaną, z wejściem. Przy ścianach romańskie, kamienne półkolumny, podtrzymujące dawną emporę. Wieża wieloboczna, przepruta strzelnicą, nakryta dzwonowatym, barokowym hełmem z latarnią. Pierwotnie wejście do nawy w elewacji pn. i pd., obecnie wejście na osi podłużnej, przez kruchtę zach.

Bryła: wydłużona, zwarta, z dominantą w formie wieży, urozmaicona przybudówkami i szkarpami. Dach nad nawą i prezbiterium o wspólnej kalenicy z dobudowaną wieżyczką na sygnaturkę.

Elewacje: zróżnicowane pod względem materiału. Ściany nawy i apsydy z ciosów kamiennych, nie tynkowane. Ściany prezbiterium ceglane. Wątek polski z użyciem zendrówki. Elewacje boczne nawy ujęte lizenami, dwuosiowe. W osiach arkadowe okna. Całość zwieńczona profilowanym gzymsem okapowym. Pod gzymsem na całej długości nawy przebiega arkadkowy, kamienny fryz. W elewacji północnej pod gzymsem widoczne zamurowane arkady pierwotnych okien romańskich. W elewacji południowej podobna arkada oraz odsłonięty romański portal kamienny z motywami plecionki na archiwoltach i fragmentem polichromii. Elewacja zachodnia z półokrągłą apsydą z nadbudowaną wieżą na tle trójkątnego szczytu. Apsyda ujęta półkolumnienkami zwieńczonymi kostkowymi kapitelami. Szczyt podkreślony profilowanym gzymsem, przechodzącym na elewacje apsydy. Pod gzymsem w partii apsydy fryz arkadkowy. Lico wieży bez dekoracji. Hełm oddzielony profilowanym gzymsem. Elewacje boczne prezbiterium dwuosiowe z ostrołukowymi, rozglifionymi oknami. W osi pomiędzy oknami oraz w narożnikach uskokowe wydatne szkarpy. Elewacja wschodnia jednoosiowa z ostrołukową wnęką. W dolnej partii prezbiterium kamienne ciosy i fragmenty fryzu arkadkowego pochodzące z rozebranej w XV w. apsydy wschodniej. Na szkarpie narożnej od strony pd. ryty zegar słoneczny. Kuchty boczne (stara i nowa zakrystia) murowane, otynkowane. Elewacje frontowe jednoosiowe, z pojedynczym oknem arkadowym. W elewacjach wschodnich prostokątne otwory drzwiowe, zwieńczone trójkątnymi szczytami. Szczyty podkreślone profilowanym gzymsem. Kruchta zachodnia murowana, tynkowana, na Cd. wkładka 1

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
1700 m ³	190 m ²	sakralne	sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1972 r. –konserwacja polichromii i romańskiego portalu 1979 r. -Badania zawilgocenia i stanu technicznego fundamentów, Archiwum WUOZ 1967r.- Badania nawarstwień wewnętrznych ściany pn , Archiwum WUOZ 1983 r. – konserwacja stropu drewnianego, konstrukcji więźby wraz z wymianą pokrycia dachowego 2998 r.- Program konserwatorski portalu romańskiego, Archiwum WUOZ		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) -dobry	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie -wymiana pokrycia dachu	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

1. Księgi parafialne
2. Kodeks Mogilski nr 3
3. J. Długosz „Liber beneficiorum dioecensis Cracoviensis” ,Kraków 1864

22. Bibliografia

1. J. Dutkiewicz, Wyniki badań nawarstwień wewnętrznych ściany pn. kościoła św. Jana Chrzciciela w Prandocinie [w] Sprawozdania z Posiedzeń Komisji Naukowych, Kraków t.11 1967 r.
2. A. Kadłuczka, O kościele w Prandocinie raz jeszcze[w] Teka Komisji Urbanistyki i Architektury , t.16,1982
3. Z. Świechowski, Pierwotny kształt i chronologia kościoła grodowego w Prandocinie[w]Kwartalnik Architektury i Urbanistyki, z3,1988
4. A. Tomaszewski, Wstępne badania romańskiego kościoła Św. Jana Chrzciciela w Prandocinie [w] Sprawozdania z Posiedzeń Komisji Naukowych PAN, Kraków t.11, 1968
5. J. Domaśłowski,A.Karłowska –Kamzowa, M. Kornecki,H. Małkiewiczówna, Gotyckie Malarstwo ścienne w Polsce, Poznań 1984

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr inż. arch. Ludomir Książek , październik 2008

plany, rysunki j.W.

zdjęcia fotograficzne j.W.

miejsce przechowywania negatywów :

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka 1-tekst
Wkładka 2- fotografie
Wkładka 2- fotografie

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
PRANDOCIN	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY	CD. TEKST

Cd. 12

istniały dwie fazy romańskie. I faza charakteryzuje się prostokątnym prezbiterium zakończonym niewielką apsydą, natomiast II faza wiąże się z masywem zachodnim z emporą. Nie wykluczone, że relikty I fazy romańskiej są częścią grodu powstałego przed sprowadzeniem przez Wysława i Iwo Odrowąża cystersów. W XIII w. dobudowano wieloboczną wieżę, przeprutą strzelnicą. Jej powstanie łączone jest z walkami Konrada Mazowieckiego z Bolesławem Wstydlwym. W XV w. zburzono apsydę wschodnią i w jej miejscu powstało ceglane, prostokątne prezbiterium. W latach 1480-90 powstała polichromia na ścianie wschodniej. W XIX wieku obniżono wieżę i dobudowano kruchty od strony południowej i północnej. Wg rekonstrukcji Świechowskiego kościół w Prandocinie był pierwotnie jednonawową bazyliką z dwiema apsydami wschodnią i zachodnią oraz emporą od strony zachodniej. Nad apsydą zachodnią znajdowała się wieloboczna wieża. Pierwotnie portale wejściowe w elewacji południowej i północnej. Dwuapsydowa bryła powtarza archaiczny typ kościoła grodowego, naśladuje w zredukowanej formie typ dwuchórowej II katedry wawelskiej. Kościół romański z gotyckim prezbiterium.

Cd. 13

niewielkim cokole. Elewacja frontowa trzyosiowa. Osie boczne podkreślone płytkami lizenami. W osi środkowej otwór drzwiowy i prostokątne okno.
Wyposażenie: elewacja pn. - kamienny romański portal, I poł. XII w. z motywem plecionki na archiwoltach i fragmentem polichromii na węgarach z motywem krzyża (odkryte w 1954r.), kamieniarka romańskiego okna, fryz arkadkowy, we wnętrzu kamienny portal i kamieniarka okna romańskiego w ścianie pd. (częściowo zamurowane), zachowana częściowo polichromia prezbiterium z 1480-90 z wielokwaterowym cyklem pasyjnym od Ostatniej Wieczerzy do Wniebowstąpienia, Sąd Ostateczny, legenda Jana Chrzciciela, z wyodrębnionymi scenami Św. Rodziny i Nawiedzenia, polichromia romańska nad emporą z motywem „krzyża róży”, pomiędzy oknami rodzaj tablic z napisami kursywą z widocznymi literami M W oraz znak własnościowy „Odrowąż”? (identyfikacja tego ostatniego budzi wątpliwość. Najstarszy znany herb Odrowąż jest datowany na 1352 r.), motyw naśladujący boniowanie, za zaplekiem ambony ślad nimbu krzyżowego (XIII w.), ołtarze wczesnobarokowe: główny z obrazem matki Boskiej z Dzieciątkiem, w predelli rodzina fundatora Macieja Oczki, ławnika słomnickiego (ok. 1630 r.), boczne ze Św. Anna Samotrzecią i Św. Antonim.
Instalacje: elektryczna, p.poż.

Wkładkę założył: mgr inż. arch. Ludomir Książek

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

Spis fotografii:

1. elewacja zach.

2. elewacja pn

3. narożnik wsch.-pd

4. elewacja wsch. prezbiterium

5.- 6 detal architektoniczny nawy

7. portal romański, elewacja pn

8. polichromia portal, elewacja pn

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
PRANDOCIN	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY	FOTOGRAFIE

Fot.1



Fot2



Wkładkę założył: mgr inż. arch. Ludomir Książek

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

Fot 3

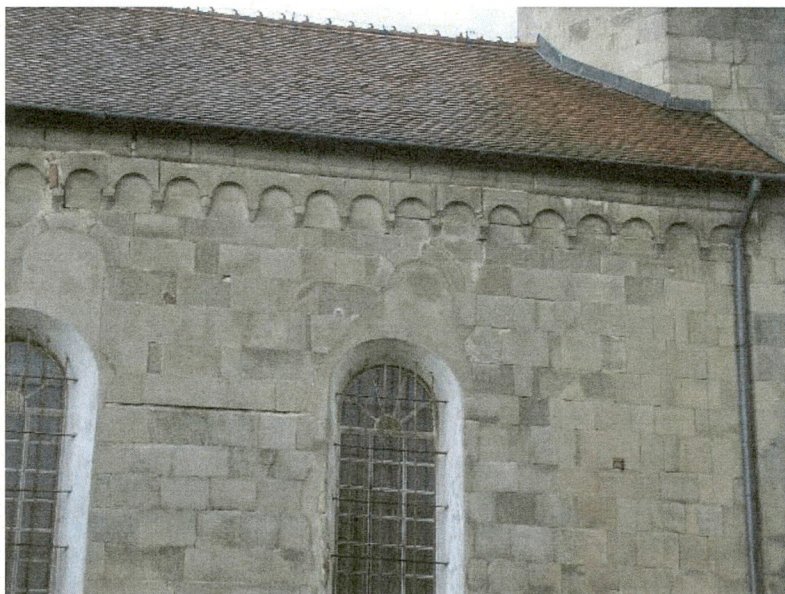


Fot. 4



1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
PRANDOCIN	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY	FOTOGRAFIE

Fot.5



Fot.6



Wkładkę założył: mgr inż. arch.Ludomir Książek

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

Fot. 7



Fot. 8

